Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. rugsėjo 19 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Socialinė politika – Direktyva 2000/78/EB – Vienodas požiūris užimtumo ir profesinėje srityje – 2 straipsnio 2 dalis – Draudimas diskriminuoti dėl negalios – Kolektyvinė sutartis dėl socialinės apsaugos – Laikinoji išmoka, mokama Vokietijoje buvusiesiems sąjungininkų pajėgų darbuotojams civiliams – Šios išmokos mokėjimo nutraukimas, kai suinteresuotasis asmuo įgyja teisę gauti neįgaliesiems skiriamą išankstinę senatvės pensiją pagal valstybinę socialinio draudimo pensijų sistemą“

Byloje C-312/17

dėl 2017 m. kovo 28 d. *Landesarbeitsgericht Hamm* (Hamo apygardos darbo bylų teismas, Vokietija) nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2017 m. gegužės 29 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Surjit Singh Bedi

prieš

Vokietijos Federacinę Respubliką,

Bundesrepublik Deutschland in Prozessstandschaft für das Vereinigte Königreich von Großbritannien und Nordirland

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai J. Malenovský, M. Safjan (pranešėjas), D. Šváby ir M. Vilaras,

generalinė advokatė E. Sharpston,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir J. Möller,

– *Bundesrepublik Deutschland in Prozessstandschaft für das Vereinigte Königreich von Großbritannien und Nordirland*, atstovaujamos *Rechtsanwältin* B. von Buchholz,

– Europos Komisijos, atstovaujamos D. Martin ir M. Kellerbauer,

* Proceso kalba: vokiečių.

susipažinęs su 2018 m. gegužės 29 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79), 2 straipsnio 2 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Surjit Singh Bedi ginčą su *Bundesrepublik Deutschland* (Vokietijos Federacinė Respublika) ir *Bundesrepublik Deutschland in Prozessstandschaft für das Vereinigte Königreich von Großbritannien und Nordirland* (Vokietijos Federacinė Respublika, procese atstovaujanti Jungtinei Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystei) dėl kolektyvinėje sutartyje numatytos laikinosios išmokos mokėjimo nutraukimo, jeigu suinteresuotasis asmuo įgyja teisę gauti išankstinę senatvės pensiją, skiriamą neįgaliesiems pagal valstybinių socialinio draudimo pensijų sistemą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2000/78 8, 11–13 ir 15 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(8) 1999 m. gruodžio 10–11 d. Helsinkio Europos Vadovų Tarybos patvirtintose 2000 m. Užimtumo gairėse pabrėžiamas poreikis kurti darbo rinką, kuri būtų palanki socialinei integracijai, suformuluojant nuoseklų politinių nuostatų rinkinį, skirtą kovai su diskriminacija, nukreipta prieš tokias grupes kaip neįgalieji. Jose taip pat pabrėžiamas poreikis ypač atkreipti dėmesį į paramą vyresnio amžiaus darbuotojams, kad jie taptų aktyvesne darbo jėga.

<…>

(11) diskriminavimas dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos gali pakenkti EB sutarties tikslų įgyvendinimui, ypač siekti pakankamai didelio užimtumo ir socialinės apsaugos lygio, gerinti gyvenimo lygį ir gyvenimo kokybę, siekti ekonominės ir socialinės sanglaudos bei vienybės, ir laisvo asmenų judėjimo.

(12) dėl to visoje Bendrijoje šioje direktyvoje aptariamose srityse turėtų būti draudžiama bet kokia tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos. Toks diskriminacijos draudimas turėtų būti taikomas ir trečiųjų šalių piliečiams, tačiau jis neapima skirtingo požiūrio dėl pilietybės ir nepažeidžia nuostatų, reglamentuojančių trečiųjų šalių piliečių atvykimą, jų apsigyvenimą, įsidarbinimą ir darbą.

(13) ši direktyva netaikoma socialinio draudimo ir socialinės apsaugos sistemoms, pagal kurias mokamos išmokos nelaikomos pajamomis [užmokesčiu] pagal šio termino apibrėžimą, pateiktą EB sutarties 141 straipsnyje, nei kitoms valstybių narių mokamoms išmokoms, kurios padeda sukurti sąlygas įsidarbinti arba toliau dirbti.

<…>

(15) kadangi faktų, pagal kuriuos galima daryti prielaidą, jog buvo tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, įvertinimas yra nacionalinių teismų ar kitų kompetentingų institucijų reikalas pagal nacionalinę teisę ar praktiką. Tokiose taisyklėse visų pirma gali būti numatyta bet kokiomis priemonėmis, įskaitant statistiniais įrodymais paremtas, nustatyti netiesioginę diskriminaciją.“

4 Šios direktyvos 1 straipsnyje skelbiama:

„Šios direktyvos tikslas – nustatyti kovos su diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų [tikėjimo], negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinėje srityje bendrus pagrindus siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą.“

5 Šios direktyvos 2 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Šioje direktyvoje „vienodo požiūrio principas“ reiškia, kad dėl kurios nors iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos.

2. Šio straipsnio 1 dalyje:

a) tiesioginė diskriminacija yra akivaizdi tada, kai dėl bet kurios iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių su vienu asmeniu elgiamasi mažiau palankiai nei panašioje situacijoje yra, buvo ar galėjo būti elgiamasi su kitu asmeniu.

b) netiesioginė diskriminacija yra akivaizdi tada, kai dėl akivaizdžiai [iš pirmo žvilgsnio] neutralių sąlygų, kriterijų ar taikomos praktikos tam tikrą religiją ar įsitikinimus [tikėjimą] išpažįstantys, tam tikrą negalią turintys, tam tikro amžiaus ar tam tikros seksualinės orientacijos asmenys gali patekti tam tikru atžvilgiu į prastesnę padėtį nei kiti asmenys, nebent:
   i) tas sąlygas, kriterijus ar taikomą praktiką objektyviai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama atitinkamomis [tinkamomis] ir būtinomis priemonėmis arba
   ii) tam tikrą negalią turinčių asmenų atžvilgiu darbdavys, asmuo arba organizacija, kuriems yra taikoma ši direktyva, pagal nacionalinius teisės aktus yra įpareigoti imtis atitinkamų [tinkamų] priemonių, atitinkančių 5 straipsnyje išdėstytus principus, kad būtų pašalinti dėl tokių sąlygų, taikomų kriterijų ar praktikos susidarę nepatogumai.“

6 Tos pačios direktyvos 3 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta:

„1. Neviršijant Bendrijai suteiktų įgaliojimų, ši direktyva taikoma visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas:

<…>

c) įdarbinimui ir darbo sąlygoms, įskaitant atleidimą iš darbo ir atlyginimą;

<…>

3. Ši direktyva netaikoma bet kokios rūšies išmokoms, mokamoms pagal valstybines ar panašias sistemas, įskaitant valstybinio socialinio draudimo ar socialinės apsaugos sistemas.“

7 Direktyvos 2000/78 16 straipsnis suformuluotas taip:

„Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad:

a) būtų panaikinti visi įstatymai ir kiti teisės aktai, kurie prieštarauja vienodo požiūrio principui;

b) būtų panaikintos, paskelbtos negaliojančiomis arba iš dalies pakeistos visos vienodo požiūrio principui prieštaraujančios nuostatos, kurios yra įtrauktos į individualias arba kolektyvines sutartis, įmonių vidaus taisykles bei į laisvoms profesijoms, darbuotojų ir darbdavių organizacijoms taikomas taisykles.“

Vokietijos teisė

8 1971 m. rugpjūčio 31 d. Vokietijos Federacinė Respublika ir įvairios profesinės sąjungos, siekdamos reglamentuoti Vokietijos teritorijoje dislokuotų kilmės valstybių, tarp jų – ir Jungtinės Karalystės, ginkluotųjų pajėgų darbuotojų darbo sąlygas, sudarė *Tarifvertrag zur sozialen Sicherung der Arbeitnehmer bei den Stationierungsstreitkräften im Gebiet der Bundesrepublik Deutschland* (Kolektyvinė sutartis dėl Vokietijos Federacinės Respublikos teritorijoje dislokuotų ginkluotųjų pajėgų darbuotojų socialinės apsaugos, toliau – *TV SozSich*).

9 *TV SozSich* 2 straipsnyje „Tinkamumo sąlygos“ nurodyta:

„Teisę gauti šioje kolektyvinėje sutartyje numatytas išmokas turi tie darbuotojai, kurie:

1. atleidžiami iš darbo dėl etatų mažinimo

a) jeigu yra mažinami karinio personalo etatai;

b) jeigu yra naikinamos darbo vietos arba skyriai arba jeigu darbuotojai perkeliami už nuolatinės darbo vietos teritorijos ribų, kai sprendimą dėl karinių priežasčių priima aukščiausia pagal hierarchiją institucija;

2. jeigu atleidimo iš darbo metu darbuotojai:

a) dirba visą darbo laiką bent vienus metus;

b) gali pateikti įrodymus, kad dirbo bent penkerius metus, kaip tai suprantama pagal 1966 m. gruodžio 16 d. [*Tarifvertrag für die Arbeitnehmer bei den Stationierungsstreitkräften im Gebiet der Bundesrepublik Deutschland* (Kolektyvinė sutartis dėl Vokietijos Federacinės Respublikos teritorijoje dislokuotų pajėgų darbuotojų, toliau – TV AL II)] 8 straipsnį arba 1968 m. sausio 30 d. [*Tarifvertrag für die bei den Dienststellen, Unternehmen und sonstigen Einrichtungen der alliierten Behörden und der alliierten Streitkräfte im Gebiet von Berlin beschäftigten Arbeitnehmer* (Kolektyvinė sutartis dėl Berlyno sektoriuje įkurtų sąjungininkų tarnybų, įmonių ir kitų administracinių organų bei sąjungininkų ginkluotųjų pajėgų darbuotojų, toliau – TV B II)] 8 straipsnį ir yra sulaukę 40 metų amžiaus;

c) pastaruosius penkerius metus nuolat gyvena TV AL II arba TV B II taikymo teritorijoje;

d) neatitinka senatvės pensijos arba išankstinės senatvės pensijos gavimo sąlygų pagal valstybinių socialinio draudimo pensijų sistemą ir

3. jeigu jiems TV AL II taikymo srityje nebuvo pasiūlytas joks kitas priimtinas darbas. <…>“

10 *TV SozSich* 4 straipsnyje „Laikinųjų išmokų skyrimas“ numatyta:

„1. Laikinoji išmoka mokama:

a) kaip priedas prie darbo užmokesčio, gaunamo iš kitų darbo santykių nei darbo santykiai su Vokietijos teritorijoje dislokuotomis ginkluotosiomis pajėgomis;

b) kaip papildoma, be *Bundesanstalt für Arbeit* (Federalinis biuras darbo klausimais) išmokų, mokamų dėl nedarbo arba profesinio mokymo (bedarbio pašalpa, socialinė parama bedarbiams, išlaikymo pašalpa);

c) kaip priedas prie ligos išmokų, mokamų dėl ligos pagal valstybinio ligos socialinio draudimo sistemą, arba netekto darbingumo išmokų, mokamų pagal valstybinio nelaimingų atsitikimų draudimo sistemą, jeigu asmuo netenka darbingumo dėl nelaimingo atsitikimo darbe.

<…>

3. a) (1) Laikinosios išmokos, mokamos kaip priedas prie darbo užmokesčio, gaunamo už kitą darbą [1 dalies a punktas], apskaičiavimo pagrindas yra bazinis darbo užmokestis, numatytas TV AL II kolektyvinės sutarties 16 straipsnio 1 dalies a punkte, priklausęs darbuotojui jo atleidimo iš darbo dieną už visą kalendorinį mėnesį pagal jo darbo sutartyje numatytą įprastą darbo grafiką (apskaičiavimo formulė: įprastas savaitės darbo laikas x 13: 3) <…>

5. a) Darbuotojams, kurie atleidimo iš darbo dieną

turi 20 metų stažą (TV AL II arba TV B II 8 straipsnis) ir kuriems yra sukakę 55 metai arba

turi 25 metų stažą (TV AL II arba TV B II 8 straipsnis) ir kuriems yra sukakę 50 metų,

pagal šio straipsnio 1–4 dalis gauna laikinąją išmoką, netaikant jokių laiko apribojimų.

<…>“

11 *TV SozSich* 8 straipsnio „Laikinųjų išmokų ir įmokų mokėjimo išimtys ir susigrąžinimas“ 1 dalies c punkte nurodyta:

„Laikinoji išmoka ir įmoka nėra mokama už laikotarpius:

<…>

c) einančius po to mėnesio, kurį darbuotojas įgyja teisę gauti išankstinę senatvės pensiją arba neįgalumo pensiją pagal valstybinių socialinio draudimo pensijų sistemą.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

12 1954 m. gimęs S. S. Bedi yra pripažintas turinčiu sunkią negalią, t. y. jam yra pripažintas 50 % neįgalumas.

13 1978 m. jis pradėjo dirbti Vokietijoje Jungtinės Karalystės ginkluotosioms pajėgoms kaip civilis darbuotojas, vėliau – kaip apsaugos darbuotojas kariuomenės dislokavimo vietoje Miunsteryje (Vokietija). Pagal S. Bedi darbo sutarties sąlygas jo darbo santykiams buvo taikomos Vokietijos teritorijoje dislokuotų ginkluotųjų pajėgų darbuotojų kolektyvinės sutartys, taigi ir *TV SozSich*.

14 2013 m. gruodžio 31 d. S. Bedi buvo atleistas iš darbo uždarius Miunsteryje esančią jo darbovietę. Nuo 2014 m. sausio 1 d. jis gavo laikinąją išmoką, numatytą *TV SozSich* 4 straipsnyje (toliau – laikinoji išmoka). Pastaruoju metu šios išmokos dydis buvo 1 604,20 EUR per mėnesį.

15 2014 m. kovo 1 d. S. Bedi pradėjo dirbti apsaugos darbuotoju privačioje bendrovėje ir nuo 2016 m. balandžio 1 d. dirba joje visą darbo laiką.

16 2015 m. kovo 23 d. raštu Vokietijos Federacinė Respublika pranešė S. Bedi, kad nuo 2015 m. gegužės 1 d. jis įgijo teisę gauti išankstinę senatvės pensiją, skiriamą sunkią negalią turintiems asmenims pagal valstybinių socialinio draudimo pensijų sistemą, todėl pagal *TV SozSich* 8 straipsnio 1 dalies c punktą nuo 2015 m. balandžio 30 d. jis nebetenka teisės gauti laikinąją išmoką. Nuo šios datos minėtos išmokos mokėjimas jam buvo nutrauktas.

17 S. Bedi atveju išankstinė senatvės pensija sunkią negalią turintiems asmenims buvo 909,50 EUR per mėnesį, atsižvelgiant į 10,80 % sumažinimą 36 kalendorinius mėnesius, per kuriuos šios pensijos mokėjimas buvo paankstintas. Papildomų darbo užmokesčio sumų, kurias jis galėjo gauti kartu su šia senatvės pensija, nemažinant jos sumos, viršutinė riba buvo 450 EUR per mėnesį, skaičiuojant visą senatvės pensiją. Darbo užmokesčio sumų kartu su daline senatvės pensija, kurią S. S. Bedi taip pat galėjo gauti, viršutinė riba buvo 2 310 EUR, gaunant trečdalį senatvės pensijos, 1 750 EUR gaunant 50 % senatvės pensijos ir 1 200 EUR gaunant du trečdalius senatvės pensijos. Nagrinėjamu atveju S. Bedi galėjo gauti du trečdalius tokios pensijos.

18 S. S. Bedi pareiškė ieškinį *Arbeitsgericht Münster* (Miunsterio darbo bylų teismas, Vokietija) Vokietijos Federacinei Respublikai, pirma, kaip *TV SozSich* susitariančioji šalis, antra, remdamasis 1959 m. rugpjūčio 3 d. pasirašyto ir 1971 m. spalio 21 d., 1981 m. gegužės 18 d. bei 1993 m. kovo 18 d. iš dalies pakeisto Susitarimo, kuriuo papildomas 1951 m. birželio 19 d. Šiaurės Atlanto sutarties šalių susitarimas dėl jų ginkluotųjų pajėgų statuso, kiek tai susiję su Vokietijos Federacinėje Respublikoje dislokuotomis užsienio pajėgomis, 56 straipsnio 8 dalimi, kad būtų užtikrintas Jungtinės Karalystės teisės įgyvendinimas. S. S. Bedi prašė minėto teismo konstatuoti pareigą po 2015 m. gegužės 1 d. toliau jam mokėti laikinąją išmoką. 2016 m. vasario 11 d. *Arbeitsgericht Münster* (Miunsterio darbo bylų teismas) paskelbė sprendimą, kuriuo atmetė S. S. Bedi ieškinį.

19 S. S. Bedi apskundė tokį sprendimą apeliacine tvarka *Landesarbeitsgericht Hamm* (Hamo apygardos darbo bylų teismas, Vokietija). Jis prašė šio teismo konstatuoti pareigą toliau mokėti laikinąją išmoką ir sumokėti ją už laikotarpį nuo 2016 m. balandžio mėn. iki 2016 m. gruodžio mėn.

20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar *TV SozSich* 8 straipsnio 1 dalies c punktu pažeidžiamas Direktyvos 2000/78 1 ir 16 straipsniuose nustatytas diskriminacijos dėl negalios draudimas tokioje situacijoje, kai darbuotojas įgyja teisę gauti išankstinę senatvės pensiją, skiriamą sunkią negalią turintiems asmenims pagal valstybinių socialinio draudimo pensijų sistemą.

21 Pagal *Bundesarbeitsgericht* (Federalinis darbo bylų teismas, Vokietija) jurisprudenciją *TV SozSich* 8 straipsnio 1 dalies c punkte nenustatoma jokia tiesioginė ar netiesioginė nagrinėjamų darbuotojų diskriminacija. Iš tiesų ši nuostata, atsižvelgiant į numatytas išankstinės senatvės pensijos skyrimo sąlygas, nėra grindžiama negalia ir bet kuriuo atveju yra objektyviai pateisinama teisėtu tikslu, o jam pasiekti numatytos priemonės yra tinkamos ir būtinos.

22 Vis dėlto, kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgiant į naujausią Teisingumo Teismo jurisprudenciją, visų pirma 2012 m. gruodžio 6 d. Sprendimą *Odar* (C-152/11, EU:C:2012:772), negalima atmesti diskriminacijos galimybės.

23 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, be kita ko, kad *TV SozSich* 8 straipsnio 1 dalies c punkte numatytas kriterijus yra teisės gauti išankstinę senatvės pensiją įgijimo kriterijus. Kadangi svarbu ne tai, ar asmuo faktiškai gauna senatvės pensiją, o tik darbuotojo teisė gauti šią pensiją, pagal *TV SozSich* neįgalūs darbuotojai laikinąją išmoką visais atvejais gauna trumpiau nei negalios neturintys darbuotojai. Tačiau šių abiejų kategorijų darbuotojų pradinė padėtis yra tokia pati, nes darbdavys juos atleidžia iš darbo ir dėl vyresnio amžiaus bei ilgos darbo santykių trukmės jiems priklauso parama siekiant išlaikyti deramą pragyvenimo lygį, kurį jiems užtikrino jų darbas, ir su juo susijusias pajamas, kol jie pradės gauti senatvės pensiją pagal valstybinių socialinio draudimo pensijų sistemą.

24 Kadangi skiriant laikinąją išmoką kaip kriterijumi remiamasi sunkią negalią turinčių asmenų teise į išankstinę senatvės pensiją, sumažėja nauda, teikiama skiriant šią pensiją, kuria siekiama atsižvelgti į sunkumus ir ypatingą riziką, kurią patiria sunkią negalią turintys darbuotojai. Kadangi ši nauda kompensuoja nepalankią padėtį, kuri susiklosto tik dėl šios negalios, į ją neturėtų būti atsižvelgiama lyginant sunkią negalią turinčius ir negalios neturinčius darbuotojus ir jų padėtį, susijusią su laikinosios išmokos gavimu. Priešingu atveju teisės aktų leidėjo numatyta kompensacija už ypatingus sunkumus, kurių patiria sunkią negalią turintys asmenys, sukeltų jiems nepalankių pasekmių.

25 Šiomis aplinkybėmis *Landesarbeitsgericht Hamm* (Hamo apygardos darbo bylų teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Direktyvos [2000/78] 2 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama kolektyvinės sutarties nuostata, kurioje numatyta, kad laikinoji išmoka, – ja siekiama darbo netekusiems darbuotojams užtikrinti tinkamą pragyvenimo lygį, kol jie įgis teisę į pensiją pagal valstybinių pensijų sistemą ir taip bus užtikrinta jų ekonominė apsauga, o ji apskaičiuojama pagal kolektyvinėje sutartyje nustatytą bazinį darbo užmokestį, – nustojama mokėti atitinkamam darbuotojui įgijus teisę į išankstinę senatvės pensiją, ir taikant minėtą nuostatą orientuojamasi į galimybę gauti išankstinę senatvės pensiją dėl negalios?“

Dėl prejudicinio klausimo

26 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad ja draudžiamos kolektyvinės sutarties nuostatos, kuriose numatyta, kad laikinoji išmoka, skiriama siekiant užtikrinti deramas pajamas darbo netekusiam darbuotojui, kol jis įgis teisę į senatvės pensiją pagal valstybinių pensijų sistemą, nustojama mokėti, kai jis įgyja teisę gauti sunkią negalią turintiems asmenims numatytą išankstinę senatvės pensiją pagal šią sistemą.

27 Nagrinėjamu atveju *TV SozSich* yra Vokietijos Federacinės Respublikos ir įvairių profesinių sąjungų sudaryta kolektyvinė sutartis dėl Vokietijos teritorijoje dislokuotų ginkluotųjų pajėgų darbuotojų socialinės apsaugos.

28 Iš pradžių reikėtų priminti, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją tiek iš Direktyvos 2000/78 pavadinimo ir preambulės, tiek iš šios direktyvos turinio ir tikslo matyti, kad ja siekiama nustatyti bendruosius pagrindus, kuriais užtikrinamas vienodas požiūris į kiekvieną asmenį „užimtumo ir profesinėje srityje“, suteikiant jam veiksmingą apsaugą nuo diskriminacijos dėl kurios nors iš šios direktyvos 1 straipsnyje nurodytų priežasčių, tarp kurių nurodyta negalia (šiuo klausimu žr. 2009 m. birželio 18 d. Sprendimo *Hütter*, C-88/08, EU:C:2009:381, 33 punktą ir 2018 m. kovo 14 d. Sprendimo *Stollwitzer*, C-482/16, EU:C:2018:180, 20 punktą).

29 Siekiant atsakyti į nacionalinio teismo pateiktą klausimą pirmiausia reikia išnagrinėti, ar tokios nuostatos, kaip *TV SozSich*, susijusios su laikinosios išmokos, kuri, kaip teigiama, yra diskriminacinio pobūdžio, skyrimu, patenka į Direktyvos 2000/78 taikymo sritį.

30 Šiuo klausimu, atsižvelgiant į minėtos direktyvos 3 straipsnio 1 dalies c punktą ir 3 dalį, siejamus su jos 13 konstatuojamąja dalimi, ši direktyva turi būti aiškinama kaip netaikoma socialinio draudimo ir socialinės apsaugos sistemoms, pagal kurias teikiamos išmokos nelaikomos užmokesčiu, kaip tai suprantama pagal SESV 157 straipsnio 2 dalį (2012 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Dittrich ir kt.*, C-124/11, C-125/11 ir C-143/11, EU:C:2012:771, 31 punktas ir 2016 m. birželio 2 d. Sprendimo *C*, C-122/15, EU:C:2016:391, 20 punktas).

31 Taigi reikia nustatyti, ar *TV SozSich* numatyta laikinoji išmoka gali būti laikoma užmokesčiu, kaip tai suprantama pagal SESV 157 straipsnį.

32 Remiantis SESV 157 straipsnio 2 dalimi, „užmokestis“ – tai įprastinis bazinis arba minimalus darbo užmokestis arba alga ir bet koks kitas atlygis grynaisiais arba natūra, kurį darbuotojas tiesiogiai arba netiesiogiai gauna iš darbdavio už savo darbą.

33 Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad sąvoka „užmokestis“, kaip ji suprantama pagal SESV 157 straipsnio 2 dalį, turi būti aiškinama plačiai. Ši sąvoka apima, be kita ko, bet kokį atlygį grynaisiais arba natūra dabartiniu metu ar ateityje su sąlyga, kad jį moka, nors ir netiesiogiai, darbdavys darbuotojui už jo darbą, nesvarbu, ar pagal darbo sutartį, ar pagal teisės nuostatas, ar savanoriškai. Be to, tai, kad tam tikros išmokos mokamos po darbo santykių nutraukimo, netrukdo išmokų laikyti darbo užmokesčiu pagal šias nuostatas (2012 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Dittrich ir kt.*, C-124/11, C-125/11 ir C-143/11, EU:C:2012:771, 35 punktas ir 2016 m. birželio 2 d. Sprendimo *C*, C-122/15, EU:C:2016:391, 21 punktas).

34 Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad išmokos, laikomos darbo užmokesčiu, apima ir darbdavio mokamas išmokas dėl atlygintinų darbo santykių, kurių tikslas užtikrinti darbuotojams pajamų šaltinį net tais specifiniais atvejais, kai jie neatlieka jokios veiklos, numatytos jų darbo sutartyje. Be to, tai, kad tokios išmokos yra darbo užmokesčio pobūdžio, neturėtų būti kvestionuojama tik todėl, kad jos susijusios su socialine politika (2004 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Hlozek*, C-19/02, EU:C:2004:779, 39 punktas ir 2016 m. birželio 2 d. Sprendimo *C*, C-122/15, EU:C:2016:391, 22 punktas).

35 Be to, dėl išmokų, kurias darbdavys moka darbuotojui atleisdamas jį iš darbo, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad tokia išmoka yra atidėto darbo užmokesčio, į kurį darbuotojas turi teisę dėl savo darbo, tačiau kuris yra mokamas darbo santykių nutraukimo momentu siekiant palengvinti darbuotojo prisitaikymą prie naujų aplinkybių, susijusių su darbo santykių pabaiga, forma (1990 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Barber*, C-262/88, EU:C:1990:209, 13 punktas ir 2004 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Hlozek*, C-19/02, EU:C:2004:779, 37 punktas).

36 Kita vertus, pagal suformuotą jurisprudenciją siekiant įvertinti, ar išmoka patenka į SESV 157 straipsnio taikymo sritį, vienintelis lemiamas kriterijus yra tas, kad senatvės pensija mokama darbuotojui dėl jo ir buvusio darbdavio darbo santykių, o tai yra užimtumo kriterijus, nurodytas pačiame straipsnyje (šiuo klausimu žr. 2012 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Dittrich ir kt.*, C-124/11, C-125/11 ir C-143/11, EU:C:2012:771, 37 punktą ir 2016 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Parris*, C-443/15, EU:C:2016:897, 34 punktą).

37 Šiuo atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad laikinoji išmoka skirta tam, kad ilgą laiką dirbę vyresnio amžiaus darbuotojai, teisėtai atleisti iš darbo dėl ekonominių priežasčių, pasibaigus darbo santykiams galėtų gauti paramą. Šios išmokos tikslas – užtikrinti šių asmenų pragyvenimą ir kompensuoti sunkumus, kylančius dėl to, kad eidami naujas pareigas jie gali gauti mažesnį darbo užmokestį arba likti bedarbiai. Šia parama taip pat siekiama paskatinti darbuotoją toliau išlikti aktyvų, pradedant naujus darbo santykius su kitais subjektais nei Vokietijoje dislokuotos ginkluotosios pajėgos. Taip visų pirma yra tuo atveju, kai, eidamas naujas pareigas, darbuotojas gauna mažesnį darbo užmokestį nei tas, kurį jis gavo dirbdamas minėtoms ginkluotosioms pajėgoms, arba netgi mažesnį už bedarbio pašalpą užmokestį.

38 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad laikinoji išmoka yra specialioji socialinė išmoka, finansuojama iš mokesčių ir mokama Vokietijos Federacinės Respublikos pagal jos įsipareigojimus, kylančius iš *TV SozSich*, pasibaigus darbo santykiams tarp darbuotojo ir jį įdarbinusios valstybės. Tačiau minėtas teismas patikslina, kad Vokietijos Federacinė Respublika skiria šią išmoką Vokietijos teritorijoje dislokuotų ginkluotųjų pajėgų kilmės valstybės vardu.

39 Šiomis aplinkybėmis nagrinėjamu atveju minėtoji išmoka turi būti laikoma išmoka, kurią S. S. Bedi skiria Jungtinė Karalystė kaip darbdavė, kaip savo rašytinėse pastabose nurodo Vokietijos Federacinė Respublika, procese atstovaujanti Jungtinei Karalystei.

40 Be to, kadangi laikinoji išmoka yra numatyta tokioje kolektyvinėje sutartyje kaip *TV SozSich*, kuri skirta tik konkrečios kategorijos darbuotojams, t. y. pagal darbo sutartį dirbantiems Vokietijos teritorijoje dislokuotų ginkluotųjų pajėgų darbuotojams, ši išmoka nustatoma pagal ją gaunančio darbuotojo ir darbdavio sutartas darbo santykių sąlygas.

41 Šiuo klausimu minėtos išmokos suma apskaičiuojama pagal paskutinį išmokėtą darbo užmokestį. Iš tiesų, kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, laikinoji išmoka skiriama remiantis baziniu darbo užmokesčiu, kuris darbuotojui priklausė jo atleidimo iš darbo dieną, kaip nurodyta *TV SozSich* 4 straipsnio 3 dalies a punkto 1 papunktyje.

42 Iš to darytina išvada, kad laikinoji išmoka išreiškia esamą naudą pinigais, kuriuos darbdavys moka darbuotojui dėl jo darbo. Taigi ši išmoka yra „užmokestis“, kaip jis suprantamas pagal SESV 157 straipsnio 2 dalį. Todėl ji patenka į Direktyvos 2000/78 taikymo sritį.

43 Dabar reikia išnagrinėti, ar *TV SozSich* 8 straipsnio 1 dalies c punkte nustatoma diskriminacija dėl negalios, draudžiama pagal Direktyvą 2000/78.

44 Šiuo klausimu primintina, kad pagal minėtos direktyvos 2 straipsnį „vienodo požiūrio principas“ reiškia, kad dėl kurios nors iš šios direktyvos 1 straipsnyje nurodytų priežasčių, tarp kurių, be kita ko, minima ir negalia, nėra tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos.

45 Kalbant apie tiesioginės diskriminacijos buvimą, pasakytina, kad pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalies a punktą tokia diskriminacija yra tada, kai dėl bet kurios iš šios direktyvos 1 straipsnyje nurodytų priežasčių su vienu asmeniu elgiamasi mažiau palankiai, nei panašioje situacijoje yra elgiamasi su kitu asmeniu.

46 Nagrinėjamu atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ir sunkią negalią turintys darbuotojai, ir kitų kategorijų asmenys turi teisę į išankstinę senatvės pensiją pagal Vokietijos valstybinių socialinio draudimo pensijų sistemą.

47 Taigi laikinosios išmokos mokėjimo nutraukimas tuo atveju, kai asmuo įgyja teisę į išankstinės senatvės pensijos arba neįgalumo pensijos mokėjimą pagal valstybinių socialinio draudimo pensijų sistemą, remiantis *TV SozSich* 8 straipsnio 1 dalies c punktu, susijęs ne tik su sunkią negalią turinčiais darbuotojais.

48 Atsižvelgiant į tai negalima teigti, kad šioje nuostatoje įtvirtinamas nevienodas požiūris, tiesiogiai grindžiamas negalia, kaip tai suprantama pagal kartu taikomus Direktyvos 2000/78 1 straipsnį ir 2 straipsnio 2 dalies a punktą, nes ji pagrįsta kriterijumi, kuris nėra neatsiejamai susijęs su negalia (šiuo klausimu žr. 2013 m. balandžio 11 d. Sprendimo *HK Danmark*, C-335/11 ir C-337/11, EU:C:2013:222, 72 ir 74 punktus ir 2018 m. sausio 18 d. Sprendimo *Ruiz Conejero*, C-270/16, EU:C:2018:17, 37 punktą).

49 Dėl netiesioginės diskriminacijos buvimo pirmiausia reikėtų pažymėti, kad, atsižvelgiant į pagrindinės bylos aplinkybes, Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalies b punkto ii papunktis neturi reikšmės, nes nebuvo teigiama, kad pagal Vokietijos teisės aktus S. S. Bedi darbdavys, asmuo ar organizacija, kuriai taikoma ši direktyva, yra įpareigoti imtis tinkamų priemonių, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, kad būtų pašalinti dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų *TV SozSich* nuostatų galimai susidarę nepatogumai.

50 Dėl Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalies b punkto i papunkčio reikia pažymėti, kad šioje nuostatoje numatyta, jog netiesioginė diskriminacija yra tada, kai dėl iš pirmo žvilgsnio neutralių sąlygų, kriterijų ar praktikos, be kita ko, tam tikrą negalią turintys asmenys gali patekti tam tikru atžvilgiu į prastesnę padėtį nei kiti asmenys, nebent tas sąlygas, kriterijus ar praktiką objektyviai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

51 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad išankstinė senatvės pensija sunkią negalią turintiems darbuotojams pagal valstybinių socialinio draudimo pensijų sistemą skiriama atsižvelgiant į jų gimimo metus ir kad todėl laikinoji išmoka paprastai jiems mokama nuo vienų iki trejų metų trumpiau nei to paties amžiaus darbuotojams, neturintiems negalios, dar prieš jiems įgyjant teisę į išankstinę senatvės pensiją dėl ilgalaikio darbo. Nagrinėjamu atveju laikinoji išmoka buvo skirta S. S. Bedi, tik iki jam suėjo 60 metų ir 8 mėnesiai, o ne iki 63 metų, kaip būtų, jeigu jis nebūtų turėjęs sunkios negalios.

52 Vis dėlto iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad, atsižvelgiant į iš anksto gaunamos senatvės pensijos sumos sumažinimą ir į darbo užmokesčio priedų, kuriuos darbuotojas gali gauti kartu su šia pensija, viršutines ribas, neįgalaus asmens, esančio tokioje padėtyje kaip S. S. Bedi, bendros pajamos yra mažesnės už tokioje pat padėtyje esančio negalios neturinčio asmens bendras pajamas, kurias sudaro laikinosios išmokos suma, prie kurios pridedamas pagal naujuosius darbo santykius mokamas darbo užmokestis.

53 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad tokioje byloje kaip pagrindinė dėl *TV SozSich* 8 straipsnio 1 dalies c punkto sunkią negalią turinčio darbuotojo pajamos už laikotarpį, per kurį jam skiriama išankstinė senatvės pensija, yra mažesnės už negalios neturinčio darbuotojo gaunamas pajamas. Taigi atrodo, kad šioje nuostatoje numatyta taisyklė gali būti mažiau palanki neįgaliems darbuotojams ir lemti netiesioginę diskriminaciją dėl negalios, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalies b punktą.

54 Šiuo klausimu Vokietijos vyriausybė ir Vokietijos Federacinė Respublika, procese atstovaujanti Jungtinei Karalystei, vis dėlto teigia, kad, atsižvelgiant į teisės į išankstinę senatvės pensiją įgijimo datą pagal valstybinių socialinio draudimo pensijų sistemą, sunkią negalią turinčių darbuotojų ir negalios neturinčių darbuotojų pradinė padėtis objektyviai skiriasi, kiek tai susiję su jų poreikiu gauti laikinąją išmoką. Iš tikrųjų pirmiesiems, priešingai nei antriesiems, jos jau nebereikia.

55 Vis dėlto iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad darbuotojų, kuriems iki pensijos liko nedaug laiko, padėtis yra panaši į kitų iš darbo atleidžiamų darbuotojų padėtį, nes jų darbo santykiai su darbdaviu nutrūksta dėl tos pačios priežasties ir tokiomis pačiomis sąlygomis (šiuo klausimu žr. 2012 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Odar*, C-152/11, EU:C:2012:772, 61 punktą).

56 Iš tiesų dėl sunkią negalią turintiems darbuotojams suteiktos privilegijos gauti senatvės pensiją jaunesnio amžiaus, palyginti su negalios neturinčiais darbuotojais, jie neturėtų atsidurti specifinėje padėtyje, palyginti su negalios neturinčiais darbuotojais (šiuo klausimu žr. 2012 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Odar*, C-152/11, EU:C:2012:772, 62 punktą).

57 Vis dėlto nagrinėjamu atveju *TV SozSich* 8 straipsnio 1 dalies c punkto taikymas susijęs su darbuotojais, kuriems liko nedaug laiko iki pensinio amžiaus ir kurie yra atleisti iš darbo. Taigi, atsižvelgiant į Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalies b punktą, sunkią negalią turinčių darbuotojų padėtis yra panaši į tai pačiai amžiaus grupei priklausančių negalios neturinčių darbuotojų padėtį.

58 Vadinasi, remiantis minėta nuostata, reikia išnagrinėti, ar skirtingą požiūrį į šių dviejų kategorijų darbuotojus objektyviai ir tinkamai pateisina teisėtas tikslas, ar šiam tikslui pasiekti įgyvendintos priemonės yra tinkamos ir ar neviršija to, kas būtina nustatytam tikslui pasiekti.

59 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal dabar galiojančią Sąjungos teisę valstybės narės ir prireikus socialiniai partneriai nacionaliniu lygiu turi didelę diskreciją ne tik pasirinkti konkretų socialinės ir užimtumo politikos tikslą, bet ir nustatyti priemones, kurios būtų tinkamos jį pasiekti (2007 m. spalio 16 d. Sprendimo *Palacios de la Villa*, C-411/05, EU:C:2007:604, 68 punktas ir 2013 m. rugsėjo 26 d. Sprendimo *Dansk Jurist- og Økonomforbund*, C-546/11, EU:C:2013:603, 50 punktas).

60 Nagrinėjamu atveju, kaip matyti iš šio sprendimo 37 punkto, *TV SozSich* numatytomis nuostatomis, reglamentuojančiomis laikinąją išmoką, atitinkamiems asmenims siekiama bent iš dalies kompensuoti pajamų praradimą dėl atleidimo iš darbo ir palengvinti jų grįžimą į darbo rinką. Šiomis aplinkybėmis teisės į išankstinę senatvės pensiją pagal valstybinių socialinio draudimo pensijų sistemą buvimas užtikrina atitinkamo asmens pajamas, į kurias atsižvelgiant tolesnis laikinosios išmokos mokėjimas gali atrodyti nebūtinas šiam asmeniui apsaugoti.

61 Taigi reikia konstatuoti, kad tokioje byloje kaip pagrindinė kompensacijos iš darbo atleistiems darbuotojams suteikimas ateityje ir pagalba jiems grįžti į darbo rinką, kartu atsižvelgiant į būtinybę teisingai paskirstyti ribotus finansinius išteklius, gali būti pripažįstama teisėtais tikslais, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalies b punkto i papunktį (šiuo klausimu žr. 2012 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Odar*, C-152/11, EU:C:2012:772, 42 ir 43 punktus).

62 Atsižvelgiant į tai reikia pripažinti, kad šie tikslai iš esmės turi būti laikomi galinčiais „objektyviai ir tinkamai“ pateisinti skirtingą požiūrį dėl negalios.

63 Taip pat reikia patikrinti, ar priemonės, kuriomis siekiama šių tikslų, yra tinkamos ir būtinos ir ar jomis neviršijama tai, kas būtina tiems tikslams pasiekti.

64 Dėl nagrinėjamų *TV SozSich* nuostatų tinkamumo reikia pažymėti, kad laikinosios išmokos mokėjimo nutraukimas išankstinę senatvės pensiją gaunantiems darbuotojams neatrodo nepagrįstas, atsižvelgiant į šios išmokos skyrimo tikslą, kuris yra pasibaigus darbo santykiams suteikti papildomą, laikiną paramą, kurią darbdavys siūlo savanoriškai dėl buvusių darbo santykių, kol darbuotojui bus pradėta teikti ekonominė apsauga, kurią suteikia teisė į senatvės pensiją pagal valstybinių socialinio draudimo pensijų sistemą.

65 Todėl darytina išvada, kad tokia nuostata kaip *TV SozSich* 8 straipsnio 1 dalies c punktas neatrodo akivaizdžiai netinkama siekiant Vokietijos socialinių partnerių numatyto teisėto užimtumo politikos tikslo.

66 Norint nustatyti, ar šia nuostata viršijama tai, kas būtina nustatytiems tikslams pasiekti, ją reikia vertinti turint omenyje jos kontekstą ir atsižvelgti į žalą, kurią ji gali padaryti asmenims, kuriems taikoma (šiuo klausimu žr. 2012 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Odar*, C-152/11, EU:C:2012:772, 65 punktą).

67 Dėl TV *SozSich* 8 straipsnio 1 dalies c punkto konteksto Vokietijos vyriausybė teigia, kad socialiniai partneriai, kiek tai susiję su kolektyvinėmis sutartimis, neprivalo pasirinkti teisingiausio, protingiausio ar tinkamiausio sprendimo. Pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 28 straipsnį jie turi privilegijų, susijusių su kolektyvinių derybų laisve.

68 Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją kolektyvine sutartimi nustatytų priemonių pobūdis skiriasi nuo priemonių, kurias vienašališkai nustato valstybės narės įstatymais arba poįstatyminiais teisės aktais, pobūdžio, nes socialiniai partneriai, naudodamiesi savo pagrindine, Chartijos 28 straipsnyje įtvirtinta teise į kolektyvines derybas, siekė suderinti savo atitinkamus interesus (2011 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Hennigs ir Mai*, C-297/10 ir C-298/10, EU:C:2011:560, 66 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

69 Kai Chartijos 28 straipsnyje įtvirtinta teisė į kolektyvines derybas yra sudedamoji Sąjungos teisės dalis, Sąjungos teisės taikymo srityje minėta teise turi būti naudojamasi pagal Sąjungos teisę (2011 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Hennigs ir Mai*, C-297/10 ir C-298/10, EU:C:2011:560, 67 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

70 Todėl priimdami priemones, patenkančias į šios direktyvos taikymo sritį, socialiniai partneriai turi veikti nepažeisdami šios direktyvos (šiuo klausimu žr. 2011 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Hennigs ir Mai*, C-297/10 ir C-298/10, EU:C:2011:560, 68 punktą ir 2013 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Hay*, C-267/12, EU:C:2013:823, 27 punktą).

71 Be to, primintina, kad pagal Direktyvos 2000/78 16 straipsnį valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad būtų panaikintos, paskelbtos negaliojančiomis arba iš dalies pakeistos visos vienodo požiūrio principui prieštaraujančios nuostatos, kurios įtrauktos į individualias darbo arba kolektyvines sutartis.

72 Dėl nepalankios padėties, kurioje dėl *TV SozSich* 8 straipsnio 1 dalies c punkto gali atsidurti nagrinėjamieji asmenys, reikia pažymėti, kad, kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, šioje nuostatoje nustatytas teisės į laikinosios išmokos mokėjimą išnykimo kriterijus siejamas su teisės į išankstinę senatvės pensiją atsiradimu, nepaisant to, kad suinteresuotasis asmuo faktiškai gauna senatvės pensiją arba paprašė ją mokėti. Taigi, kaip savo išvados 52 punkte pažymėjo generalinė advokatė, laikinosios išmokos mokėjimas nutraukiamas automatiškai.

73 Žinoma, sunkią negalią turintis darbuotojas gali atsidurti tokioje padėtyje, kuriai esant dėl savų priežasčių jis mano, kad jam geriau būtų gauti išankstinę senatvės pensiją, nors, kaip matyti iš šio sprendimo 52 punkto, *TV SozSich* 8 straipsnio 1 dalies c punkto taikymas iš esmės lemtų tai, kad šio darbuotojo pajamos, jeigu jis atitinka šios senatvės pensijos gavimo sąlygas, neprilygtų negalios neturinčio darbuotojo, gaunančio laikinąją išmoką, pajamoms.

74 Vis dėlto, kaip generalinė advokatė nurodė savo išvados 54 punkte, skirtingai nuo negalios neturinčio darbuotojo, sunkią negalią turintis darbuotojas net ir norėdamas neturi galimybės toliau dirbti ir kartu gauti laikinąją išmoką, kol pradės gauti įprastą senatvės pensiją.

75 Reikėtų pridurti, kad sunkią negalią turintys asmenys turi specialiųjų poreikių, susijusių su apsauga, reikalinga dėl jų būklės, ir su būtinybe numatyti galimą šios būklės pablogėjimą. Taigi reikia atsižvelgti į riziką, kad sunkią negalią turintys asmenys turės didelių finansinių poreikių, susijusių su negalia, ir (arba) kad didėjant amžiui šių asmenų finansiniai poreikiai auga (šiuo klausimu žr. 2012 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Odar*, C-152/11, EU:C:2012:772, 69 punktą).

76 Taigi socialiniai partneriai, siekdami teisėtų tikslų ateityje mokėti kompensaciją iš darbo atleistiems darbuotojams ir padėti jiems grįžti į darbo rinką ir kartu atsižvelgdami į būtinybę teisingai paskirstyti ribotus finansinius išteklius, neatsižvelgė į reikšmingus aspektus, visų pirma susijusius su labai sunkią negalią turinčiais darbuotojais.

77 Todėl *TV SozSich* 8 straipsnio 1 dalies c punktas daro pernelyg didelę žalą sunkią negalią turinčių darbuotojų teisėtiems interesams ir viršija tai, kas yra būtina Vokietijos socialinių partnerių numatytiems socialinės politikos tikslams pasiekti.

78 Vadinasi, šios *TV SozSich* nuostatos nulemtas skirtingas požiūris negali būti pateisinamas pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalies b punkto i papunktį.

79 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad tokioje byloje kaip pagrindinė šia nuostata draudžiamos tokios kolektyvinės sutarties nuostatos, kuriose numatyta, kad laikinosios išmokos, skiriamos siekiant užtikrinti deramas darbą praradusio darbuotojo pajamas, kol šis darbuotojas įgis teisę gauti senatvės pensiją pagal valstybinių socialinio draudimo pensijų sistemą, mokėjimas nutraukiamas, kai jis įgyja teisę gauti sunkią negalią turintiems asmenims numatytą išankstinę senatvės pensiją pagal šią sistemą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

80 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, 2 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad tokioje byloje kaip pagrindinė šia nuostata draudžiamos tokios kolektyvinės sutarties nuostatos, kuriose numatyta, kad laikinosios išmokos, skiriamos siekiant užtikrinti deramas darbą praradusio darbuotojo pajamas, kol šis darbuotojas įgis teisę gauti senatvės pensiją pagal valstybinių socialinio draudimo pensijų sistemą, mokėjimas nutraukiamas, kai jis įgyja teisę gauti sunkią negalią turintiems asmenims numatytą išankstinę senatvės pensiją pagal šią sistemą.

Parašai.